

Minnen av idrottsfavoriter

FRÅN 1950 TILL 1979

Liksom många av oss har Vidar Martinelle sina känslor för idrottshistoria från ungdomsårens läsning av Rekordmagasinet, All Sport och Idrottsbladet. Det finns risker att intresset nostalgiskt stannar där i 1940- och 1950-tal. Men i sin senaste bok berättar Vidar Martinell om personliga idrottsfavoriter från 1950 till 1979. Tidigare har han författat heltäckande skidhistoriska böcker och ett verk om sina idrottshjältar fram till 1949.

Den nya boken utgör liksom dom tidigare utomordentliga källa till all kunskap man kan fråga efter om de skildrade idrottshjältarna. Martinell bygger framställningen på rikt källmaterial, egna minnen och erfarenheter från möten med de stora i idrotten.

Bernt Johansson, Gösta Fåglum, Anders Gärderud

Med särskild behållning läser man just dessa personliga reflektioner, där författaren tränger bakom idolfasaden. Urvalet är både det förväntade och ibland originellt. Självklart finns alla de största prestationerna och händelserna med.

Både Bernt Johanssons och Anders Gärderuds guldlöpp 1976 finns där liksom vår främste på cykel genom tiderna Gösta Pettersson. Läsaren får en påminnelse om hans meriter med tre VM-guld i lagtempo och individuella VM-medaljer. Och allra mest imponerar Göstas seger i Italien Runt 1971 och hans tredjeplats i Tour de France.

Under läsningen blir vi på nytt medvetna om sådant vi en gång upplevt och även sådant vi diskuterat och funderat över. I kapitlet om Dan Waern påminner Martinelle hårdhänt om hur Dan blev offer för ett otidsenligt regelverk och diskades orättvist som proffs:

”Avundsmännen och skandalrubrikerna här hemma lyckades allt för väl.”

Dan Waern med sin spännande personlighet blir något åt Sixten Jernbergshållet till. Med sin förmåga att leda lopp och hålla fart. Och inte minst genom att plåga sig på träning.

Barbro Martinsson från Valbo

I lokalt gästrikintresse är Barbro Martinsson-Grahn från Valbo ensam i boken. Snöbristen i Gästrikland gjorde att hon hösten 1957 flyttade till Skellefteå, menar Martinelle.

Ishockeyn har förhållandevis få favoriter fram till 1979, enligt Martinells synvinkel. Bara Sven Tumba och Nisse Nilsson är värdiga samt överraskande intressant Sven Thunman från Södertälje, vilken författaren haft roliga träffar med hemma i Järna. Men visst hade några av Brynäs storheter gott och väl varit kvalificerade i sammanhanget.

Att Yngve Lundh Bollnäs CK, med tre segrar i sexdagars lyfts fram som en av de största i cykelsporten kring 1950 värmer förstås mitt hälsingehjärta.

Många favoriter i 17 idrottsgrenar

I sjutton idrottsgrenar finns intressanta utövare presenterade. Eftersom Martinelle själv varit framgångsrik i gång, blir några för mig okända namn därifrån nya bekanskap.

Även orienteringen, som annars idrottens skribenter lätt glömmer, finns med och bland andra Ulla Lindqvist.

”För alltid en av de största idrottskvinnorna i landet”, enligt författaren. Hon är en av fem kvinnliga favoriter som trängt sig med i boken vid sidan av de 67 männen. Men före 1979 var ju idrotten männens värld på annat sätt än nu.

Just mängden av personporträtt gör boken något rapso-disk och upprepar. Redogörelserna följer ett enahanda mönster, ibland något väl korthugget och summariskt. Men det kan bero på föremålet, eftersom skildringen av bohem ”Nacka” Skoglund präglas av sting och humor.

Skidor har 20 namn med och tyvärr finns så gott som samtliga redan skildrade i Martinells tidigare böcker, ofta nära nog ordagrant. Ett femtiotal sidor tycker man sig alltså redan ha läst.

Presentationerna av internationella storheter höjer läsvärdet, när man på nytt lär känna till exempel Wilma Rudolph och Eddie Merckx.

Med ”Mina Idrottsfavoriter” räddar författaren på ett lättillgängligt sätt till eftervärlden ett stort stycke idrottshistoria, som tyvärr dagens häftiga sportskrivare med nuet för ögonen ofta glömmer bort.

Tyvärr kanske bara vi idrottens nostalgiker uppskattar läsningen. Men vi kan ju hoppas att även yngre präglade av Buster och Åshöjdens BK söker sig till ämnet. Särskilt som Vidar Martinelle bemödat sig om att flytta fram idrottshistorien till 1979.

BO NORDLUND

Årets Man i svensk bandy

Patrik Nilsson, 25 år, nobbade VM och hans SAIK missade SM-finalen. Ändå ingen tvekan om vem som skulle koras till Årets Man i bandy. 70 fullträffar i grundserien räckte bra.. Talangen från Söderfors har utvecklats till komplett målskytt ”En stor, stark och genombrottsfarlig toppforward med en inre målbild som bidrar till att han sällan missar målramen”, löd juryns motivering.

Gefle IF – en ungdomlig 125-åring

Gefle IF, bildad den 5 december 1882, kallas Sveriges äldsta flersektions-förening. Under de snart fullbordade 125 åren, har tusentals medlemmar varit engagerade i olika sektioner. GIF har haft följande grenar: Backhoppning, bandy, boxning, brottning, cykel, fotboll, friidrott, fäktning, fälttävlan (en mångkamp tillkommen under andra världskriget och bestående av orientering, skytte, handgranatkastning och på vintern skidåkning), gymnastik, gång, handboll, ishockey, karate, konståkning, orientering, vattenpolo och nöjen, som bildade en egen avdelning i föreningen.

Fotboll, friidrott och fritidsgården Helges

I dag har Gefle IF tre sektioner – fotboll, friidrott och fritidsgården Helges.

Alla tre sektionerna gör imponerande insatser på både senior- och ungdomsplanet. Både i fotboll och friidrott är GIF bland de tio främsta i Sverige. Allsvenska fotbollslaget har tre senaste säsongerna överraskat många tidigare betydligt mer meriterade klubbar.

Även GIF:s friidrottare har hävdat sig väl. Bland annat förbättrade Annika Petterson under jubileumsåret svenska rekordet i spjutkastning till 57.31, SM-seger blev det för 3x800 meter för F-17-laget, flera ungdomar har också representerat Sverige ibland annat Finnkampen och GIF-ungdomar vann lag-SM. Fritidsgården har ett flertal aktiviteter och lockar mängder ungdomar inte minst då det gäller sång- och musikframträdanden.

Flera ungdomar har utvecklats till uppmärksammade artister även nationellt sett.

Gunder Häggstadion

Gefle IF 125 års-jubileum i år har uppmärksammats extra vid populära arrangemang, som till exempel: Våruset,

GD/GIF-olympiaden och Svenska Flaggans dag 6 juni, när Gavlestadion döptes om till Gunder Häggstadion för att hedra Gunder Hägg, som satt elva av Gefle IF:s 16 världsrekord.

Lördag kväll den 8 december har Gefle IF en medlemsfest vid Högskolan i Gävle.

På eftermiddagen samma dag har GIF mottagning för uppvaktande. Allmänheten kan se den nya fotoutställningen, idrottsfilmer om föreningens 125 år och köpa jubileumsskriften, som i sig omfattar en unik DVD-skiva.

Förhoppningsvis är vår jubileumsskrift en lämplig julklapp för många idrottsintresserade.

BO BRÜGGE, Gefle IF

(vice ordförande i

Gästrikidrottens Historiska Förening)

Vi gratulerar!

Sandvikenbon Jan Rydstrand 80 år, tidigare ordförande i Gästriklands Bandyförbund och Sandvikens AIK:s bandysektion men även framgångsrik aktiv i många idrottsklubbar.

En höjdpunkt var JSM-finalen i handboll mot Heim, andra tre kval för SIF till Allsvenskan.

Han spelade en match i fotbollsallsvenskan för SIF mot Malmö FF, representerade AIK i handboll, Hällefors AIF i fotboll och även Brynäs IF.

Rydstrand har varit ordförande i Högbo Golfklubb och är engagerad i SAIK:s alliansstyrelse.

Bruno har lämnat oss

Bruno Moström avled 14 oktober. Han blev 86 år och hade ett rikt och långt idrottsliv bakom sig som aktiv i fotboll och tennis och sen som ledare in på 2000-talet. Redan 1977, för 30 år sedan, erhöll han Riksidrottsförbundets högsta utmärkelse.

Han spelade två allsvenska matcher i fotboll för Sandvikens IF, mot Malmö FF på Norra IP och mot AIK på Råsunda, då "Garvis" Karlsson debuterade i Solnalaget. Bruno spelade med Gösta Dunker, SIF:s bäste på 1930-talet och med VM-meriter från Italien.

Som 17-åring blev Bruno distriktsmästare i tennis. Han var även trea i junior-SM och kom med i Sandvikens TK:s allsvenska lag 1941 och mötte Lennart Bergelin och senare, 1954, bland andra 17-åriga tennislöftet Jan-Erik Lundkvist och Torsten Johansson.

STK med Bruno som etta i laget spelade då en allsvensk seriefinal mot Kungliga TK.

År 1949 hade han varit lagledare för Sveriges juniorer i en nordisk landskamp på Jernvallen, och han dominerade som aktiv gästriketennisen under hela 1950-talet. Han

var även med och bildade Gästriklands Tennisförbund och satt i styrelsen i 30-talet år, varav 18 som ordförande. Till det kan läggas 22 ordförandeår i Sandvikens TK (och 121 DM-guld).

Bruno var dessutom ledamot i Sandvikens Idrottsråd 1968–1996, ordförande i 14 år. Tennis spelade han ännu som 75-åring, och han satt i styrelsen för vår förening (GHF).

Gästrikidrotten har förlorat en idrottsprofil som alltid satte andra före sig själv och var både plikttrogen, erkänt duktig och aldrig höjde rösten. Hans ord vägde alltid tungt och det han på olika nivåer utträttade, finns det inte nog starka ord för.

Han efterlämnar hustrun Ingrid, dottern Eva och barnbarnet Lisa.

Bruno Moström fick 1995 Sandvikens kommuns kulturspris för mångårigt arbete.

KAJ ANNEBRANT

Mats, en eldsjäl har "slocknat"

Mats Skoglund, 71 år, avled den 14 juni och lämnar ett stort tomrum efter sig. Han var mitt i planeringen för vinterns längdskidtävlingar efter att i maj avslutat förra säsongen inför skiddistriktets halvårsmöte.

Ett glädjande avbrott i vardagen kom, när Mats Skoglund under Riksidrottsmötet i Örebro i maj mottog Riksidrottsförbundets högsta utmärkelse av RF-ordförande Karin Mattsson efter många års ideellt och hängivet arbete för Högbo AIK och skididrotten i Gästrikland.

Mats var en av ett 80-tal som hyllades för ovärderliga insatser i svensk idrott.

Mest kända utåt var Bengt "Bengan" Johansson, handboll, och Per Svensson, brottning. I mera än femtio år har Mats Skoglund varit en doldis och trivts med det. Det enda han inte varit är ordförande.

Mats Skoglund kom tidigt in i idrotten, växte upp på 1940-talet i närheten av Jernvallen.

Han stod i mål för SAIK i handboll, hoppade in i fotboll när det fattades folk i Örta, och senare blev det orientering och längdskidor i Högbo AIK.

Karriären tog fart med promenader i Sandviken, träningar på Kungsberget, träningsläger i Lövåsen invid Grövelsjön. Men alltför hård satsning fick ett snart slut sedan höfterna tagit stryk, och Mats tog istället på sig ledar- och funktionärsrollen.

De började i moderklubben HAIK och blev mera än 50-talet år inom främst skidsektionen.

Till det kan tillfogas ett 30-tal år inom Gästriklands skidförbund. Mats var in i det sista en ambitiös, hängiven och plikttrogen klippa i längdkommittén.

Ingen uppgift var för liten.

– Jag hoppade in där det behövdes, berättade Mats som fick allt mer krävande uppdrag inte minst med Findus Välling Cup, veteran-RM/SM och Folksam Cup Riksfinal för ungdom.

I vardagen var klubbekonomin nästan ständigt en oroskälla.

En och annan krona ur egna plånboken krävdes ibland.

De stora sportsliga upplevelserna kom på 1980-talet, när klubbens damer: Gunnel Mörtberg, Kristina Olzon, Ing-Marie Carlström, Ann-Christine Palander vann SM-guld i stafett och en trio herrjuniorer med Lars Tysklind i spetsen segrade i junior-SM.

Då var Mats på plats och gladdes tillsammans med de aktiva och andra ledare.

Mats intresserade för all idrott, inte minst fotboll och

Mats Skoglund avled hastigt 14 juni och lämnar ett stort tomrum efter sig.

inte enbart HAIK:s. Men han hade även ett djupt intresse för sång, musik och dans samt tog sig tid att se många lokala arrangemang.

Mats Skoglund sörjs av fem syskon, många bekanta och en stor del av Gästrikeidrotten.

KAJ ANNEBRANT

Bert har lämnat oss

Bert Johansson, mångårig ledamot i vår styrelse för Ockelbo kommun, avled 29 oktober efter en längre tids sjukdom. Han blev 84 år och efterlämnar makan Göta. Han var från 1965 till sin pensionering 1988 lokalredaktör för Arbetarbladet i Ockelbo.

Han fortsatte fram till 80-årsåldern att skriva och bevaka sport: Basketboll, skidor, orientering och var en mycket duktig fotograf.

Några höjdpunkter var SM på skidor, Vasaloppet och 5-dagars i orientering samt Tio-mila.

Bert var bördig från Helsingborg, där hans far Edvin "Babben" var med i Helsingborgs IF:s första lag år 1907. Bert var i grunden frisör och började journalistbanan med att i många år kombinera de två yrkena.

Han skrev otaliga artiklar kvällar och nätter.

Bert var också friidrottsledare i Ockelbo i 25 år och fick 1979 Riksidrottsförbundets guldnål, förbundets högsta utmärkelse. Han deltog även i förarbetena till Ockelbo IF:s 90-årsjubileum 1994 och var alltid plikttrogen.

KAJ ANNEBRANT

Vem är arkivansvarig i din förening?

Har ni ingen? Tillsätt en!

Arkiv Gävleborg (i Gävle) och kommundrivna arkiv som det i Sandviken ger tips och råd om vad som ska sparas och kan gallras ut. Men även om hur fotografier och handlingar bäst förvaras för att inte bli skadade.

Börje fick RF:s guldmedalj under Uppsalaåren

Börje Carlsson, en av våra senaste medlemmar, var ordförande i Gästriklands Idrottsförbund i fem år och lämnade "klubban" vidare till Sture Sörqvist 1981. Börje hade flyttat till Gävle och Arbetarbladet 1965 och var först sportchef, sedan redaktionschef.

Han flyttade 1981 till Blekinge läns tidning och efter två år till Uppsala Nya Tidning, där han i drygt 14 år fram till pensioneringen 1997 också arbetade som redaktionschef.

I Uppsala var han i fem år Upplands Idrottsförbunds ordförande men också ordförande i 12 år för Sirius Fotboll och mycket engagerad i Svensk Elitfotboll.

I mitten på 1960-talet var Börje förbundskapten för Presssens lag mot A-landslaget.

Börje Carlsson lämnar efter fem år över GIF:s ordförandeklubba 10 april 1981 till Sture Sörqvist.

KAJ ANNEBRANT

Kassörens ruta:

Våra tidigare styrelseledamöter Bruno Moström, Sandviken, och Bert Johansson, Ockelbo, har lämnat oss i stor sorg och saknad. De blev 86 år respektive 84 år.

Samtidigt hälsar vi åtta nya medlemmar välkomna:

David Lund, Henry Hagback båda Sandviken. Arne Vretblom, Järbo, Stig Hedström, Valbo, Hans Lindström, Storvik, Arne Pettersson och Börje Carlsson, Gävle, samt Sören Bergkvist, Nora.

GHF har 304 medlemmar, varav 57 föreningar. 90 procent betalade årsavgiften i tid.

Vårt medlemsblad på 20 sidor ges ut i 450 exemplar i april och november till medlemmar, bibliotek, arkiv och många idrottshistoriska föreningar i Sverige.

Vi gör en medlemsresa årligen till idrottshistoriska platser. I år till Uppsala och Stockholm.

I höst har vi själva eller tillsammans med Gästriklands Idrottsförbund haft fem idrottsprogram,

Gästriklands Idrottsförbund 100 år, i Gävle, Ockelbo, Sandviken och Hofors.

Vi är en av ett 60-tal i Sverige

Vi är en av ett 60-tal idrottshistoriska föreningar i Sverige men samarbetar mest med Dalarna, Hälsingland och Uppland. Vi är också med på riksomfattande konferenser vartannat år. 2004 i Karlstad deltog vi i bildandet av ett Idrottshistoriskt riksförbund i Sverige.

Vi har ett gott samarbete med Gästriklands Idrottsförbund och SISU Idrottsutbildarna.

Vårt mål är...

att väcka och underhålla intresset för idrottshistoria och med hjälp av artiklar, intervjuer och videoinspelningar dokumentera vad aktiva, ledare och idrottsföreningar uträttat genom åren.

Vi är efter 18 år en stor resurs och ger gärna råd om kulturarrangemang och jubileumsböcker.

* Vi vill därför att alla idrottsföreningar åter har en arkivarie!

Medlemsavgifterna är vår största inkomstkälla och vi vill ha flera medlemmar:

Förbund/företag: 200 kronor, förening 100, enskild medlem 50 kronor/år.

OBS! Kom ihåg att skriva namn och adress på talongen!

Ekonomisk redovisning för 2007-10-25

Utgående balanskonto: Banken	26.217:83
PlusGiro	20.590:29
Kassa	0:-
Fordringar	3.820:-
Summa:	50.628:12

Försäljningen av boken Gästriklands Idrottsförbund 100 år förklarar delar av den goda likviditeten. Avbetalning till Kulturhistoriska föreningen görs dock löpande och 20.000 kronor ska betalas inom kort.

Gästriklandets Historiska Förening

GHF:s postgirokonto: 81 60 67-3, Bankgiro 5602-3559

Att. Kassör: Curt Larsson, Lindesnäsavägen 7 D, 806 28 Gävle.

Tel:026-19 78 32, e-mail: curt-larsson@swipnet.se

Sekreterare: Bo Nordlund, Strömsborgsvägen 8, 802 66 Gävle.

Tel:026-61 88 99, e-mail: bo.nordlund@telia.com